

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/1/2017
Identifikačné číslo spisu:	3712204753
Dátum vydania rozhodnutia:	31.01.2018
Meno a priezvisko:	JUDr. Helena Haukvitzová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:3712204753.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Heleny Haukvitzovej a členov senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej a JUDr. Danice Kočíčkovej, v spore žalobcu Ing. U. D., bývajúceho v Q., zastúpeného JUDr. Mariánom Rojkom, advokátom so sídlom v Považskej Bystrici, Železničná 90/12, proti žalovanej FCP - SK, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Slovnaftská 100, IČO: 44 605 391, zastúpenej advokátskou kanceláriou JUDr. Peter Strapáč, PhD., s.r.o., so sídlom v Čadci, Májová 1582, IČO: 50 473 522, o určenie neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru, vedenom na Okresnom súde Považská Bystrica pod sp.zn. 5Cpr/1/2012, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 28. septembra 2016 sp.zn. 6CoPr/7/2015, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalobca má nárok na náhradu rov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Považská Bystrica rozsudkom z 11. augusta 2015 č.k. 5Cpr/1/2012-164 (v poradí druhým) po doplnení dokazovania v intenciách zrušujúceho uznesenia Krajského súdu v Trenčíne z 10. marca 2015 sp.zn. 6CoPr/2/2012 zamietol žalobu a žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanej trovy konania v celom rozsahu. Rozhodol tak s odôvodnením, že okamžité skončenie pracovného pomeru žalobcu zo dňa 12. marca 2012 dané mu žalovanou pre hrubé porušenie pracovnej disciplíny spĺňalo podmienky ustanovenia § 68 ods. 1, 2, § 70 zákona č. 311/2011 Z.z. (ďalej len „Zákonník práce“). Žalobca neunesol dôkazné bremeno tvrdenia, že žalovanej existenciu prekážky v práci v zmysle § 141 ods. 1 Zákonníka práce, t.j. práceneschopnosť od 30. januára 2012 do 22. marca 2012, oznámil, či už ústne alebo písomne. Zároveň v čase existencie prekážky v práci na svojej strane žiadal žalobca žalovanú o pridelovanie práce, ktorá skutočnosť nasvedčovala tomu, že konal špekulatívne a žalovanú úmyselne zavádzal. Žalovaná naopak v konaní preukázala, že žalobcu opakovane vyzývala, aby sa dostavil na pracovisko v zmysle pracovnej zmluvy, keďže o jeho práceneschopnosti nemala vedomosť, ktoré výzvy ale žalobca nerešpektoval. Takéto konanie žalobcu súd považoval za hrubé porušenie pracovnej disciplíny zakladajúce dôvod pre okamžité skončenie pracovného pomeru zo strany žalovanej.

2. Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 28. septembra 2016 sp.zn. 6CoPr/7/2015 rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o zamietnutí žaloby o určenie neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru zmenil (§ 388 CSP) a určil, že okamžité skončenie pracovného pomeru dané žalobcovi žalovanou listom zo dňa 12. marca 2012 je neplatné a v časti zamietnutia žaloby o zaplatenie náhrady mzdy zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 389 ods. 1 písm. c/ CSP). Odvolací súd na rozdiel od súdu prvej inštancie po zopakovaní dokazovania v odvolacom konaní dospel k záveru, že dôvod okamžitého skončenia pracovného pomeru žalobcu vymedzený skutkovo ako opakované nedostavenie sa žalobcu na pracovisko T. od 7. februára 2012 do 12. marca 2012 po telefonických aj písomných výzvach bez ospravedlnenia, neobstoí, nakoľko v spore bolo preukázané, že žalobca bol v období od 7. februára 2012 do 12. marca 2012 uznaný lekárom za dočasne práceneschopného. Neprítomnosť zamestnanca v práci z tohto dôvodu je totiž v zmysle § 141 ods. 1 Zákonníka práce dôležitou osobnou prekážkou v práci na strane zamestnanca, ktorú musí zamestnávateľ ospravedlniť a nemôže byť kvalifikovaná za závažné porušenie pracovnej disciplíny zo strany zamestnávateľa, ktoré by ho oprávňovalo k okamžitému skončeniu pracovného pomeru, a to ani v prípade, ak by zamestnanec svoju práceneschopnosť zamestnávateľovi neoznámil. Samotné neoznámenie práceneschopnosti zamestnávateľovi je nepochybne porušením pracovnej disciplíny zo strany zamestnanca (§ 144 ods. 1 Zákonníka práce), v danom prípade však ale táto skutočnosť nebola zamestnávateľom skutkovo vymedzená ako dôvod okamžitého skončenia pracovného pomeru, keďže zamestnávateľ v tom čase o tejto skutočnosti ani nemal vedomosť. K zrušeniu rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolací súd pristúpil s poukazom na zmenu napadnutého rozhodnutia, na zásadu dvojínštančnosti konania a potrebu doplnenia dokazovania.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu v jeho zmeňujúcej časti podala dovolanie žalovaná (ďalej aj „dovolatelka“) a navrhla napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v tejto časti zrušiť a vrátiť vec tomuto súdu na ďalšie konanie. Dovolanie výslovne odôvodnila ustanovením § 421 písm. a/ a c/ CSP (rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu; je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne). Podľa názoru žalovanej je nesprávny právny názor odvolacieho súdu, že neospravedlnená absencia žalobcu v práci nie je hrubým porušením pracovnej disciplíny zakladajúcim dôvod pre okamžité skončenie pracovného pomeru žalovanou. Mala za to, že nie je možné poskytnúť ochranu zamestnancovi, ktorý si nesplní svoju základnú oznamovaciu povinnosť podľa § 141 Zákonníka práce, pričom aj sám odvolací súd vo svojom rozhodnutí konštatoval, že nesplnenie tejto povinnosti je hrubým porušením pracovnej disciplíny. Poukázala pritom na konštantnú judikatúru najvyššieho súdu prezentovanú rozhodnutiami sp.zn. 5 Cdo 74/2008, 5 Cdo 26/2009 a 5 Cdo 17/2011, ktorá považuje neospravedlnenú absenciu v práci za hrubé porušenie pracovnej disciplíny a tiež vyžaduje preukázanie pracovnú neschopnosť ako dôvod ospravedlniteľnej absencie v práci. Následne žalovaná v dovolaní namietala nedostatky náležitostí odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu v zmysle § 220 ods. 2 CSP, ktoré bolo vnútorne nekonzistentné a rozhodnutie označila za arbitrárne. Namietala tiež prekvapivosť rozhodnutia odvolacieho súdu, vzhľadom k odlišným dôvodom, na ktorých odvolací súd založil svoje rozhodnutie oproti jeho predchádzajúcemu zrušujúcemu rozhodnutiu.

4. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu navrhol dovolanie zamietnuť a priznať mu náhradu trov dovolacieho konania. Napadnuté rozhodnutie považoval za správne a v súlade s judikatúrou najvyššieho súdu, pričom dovolaťkou uvádzané rozhodnutia najvyššieho súdu sa nevzťahujú na prejednávaný prípad. Zdôraznil, že dôvody okamžitého skončenia pracovného pomeru nie je možné dodatočne meniť, ani rozširovať. V konaní bola preukázaná práceneschopnosť žalobcu, ktorá v zmysle § 141 ods. 1 Zákonníka práce je dôvodom pre ospravedlnenie absencie zamestnanca v práci, a to bez ohľadu na to, či o tom zamestnávateľ vedel alebo nie. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu nebolo podľa jeho názoru ani nekonzistentné, a ani prekvapivé.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia

pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť, pretože smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné (§ 447 písm. c/ CSP). Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

6. V danom prípade bolo dovolanie podané za účinnosti nového civilného procesného kódexu. Aj za účinnosti CSP treba dovolanie považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj naďalej nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp.zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012). Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 209/2015, 3 Cdo 308/2016, 5 Cdo 255/2014).

7. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

9. V danom prípade je v dovolaní uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 421 CSP. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

10. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

11. Žalovaná prípustnosť podaného dovolania vyvodzuje z ustanovení § 421 ods. 1 písm. a/ a c/ CSP. Uplatnenie dovolacieho dôvodu spočívajúceho v nesprávnom právnom posúdení veci podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP a súčasne podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP sa však vzájomne vylučuje; ich súbeh, resp. vzájomná kumulácia je vylúčená (viď napr. uznesenie najvyššieho súdu sp.zn. 6 Cdo 27/2017). Zásada, podľa ktorej dovolateľ nemôže uplatniť popri sebe viaceré, navzájom protichodné alebo logicky sa vylučujúce dôvody prípustnosti dovolania, sa neuplatňuje iba vo vzájomnom (horizontálnom) vzťahu ustanovení § 420 CSP a § 421 CSP, ale tiež vo vnútri týchto ustanovení [vo vertikálnom usporiadaní jednotlivých dôvodov prípustnosti dovolania v rámci toho istého ustanovenia (samostatne v rámci § 420 CSP a v rámci § 421 CSP)]. Preto sa dovolací súd pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzil na skúmanie prípustnosti dovolania len z hľadiska dovolacieho dôvodu, ktorý je v ustanovení § 421 ods. 1 CSP uvedený na prednejšom mieste, t.j. na dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP (v tomto smere porovnaj aj rozhodnutie veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu vo veci sp.zn. 1 VCdo 2/2017).

12. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená. Samotné polemizovanie dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

13. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Pre právnu otázku, ktorú má na mysli toto ustanovenie, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu vyjadrujú predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali (3 Cdo 6/2017, 6 Cdo 21/2017). Nastolená otázka musí byť zároveň odvolacím súdom riešená a odvolací súd na jej riešení musel založiť svoje rozhodnutie.

14. V preskúmvanej veci dovolateľka v dovolaní namietala správnosť právneho názoru odvolacieho súdu, že neospravedlnená absencia v práci nie je hrubým porušením pracovnej disciplíny zakladajúcim dôvod pre okamžité skončenie pracovného pomeru a argumentovala tým, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu, ktorá vyžaduje preukázanú pracovnú neschopnosť. Keďže žalovaná nemala vedomosť o existencii prekážky v práci u žalobcu, nešlo o preukázanú pracovnú neschopnosť a žalobcovi nemohla byť poskytnutá ochrana z dôvodu nesplnenia oznamovacej povinnosti voči zamestnávateľovi (§ 144 ods. 1 Zákonníka práce). S poukazom na vyššie definované kritériá právnej otázky, ktorú má na mysli ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, žalobcom namietané nesprávne právne posúdenie veci tak, ako ho doslovne formuloval, nebolo spôsobilé založiť prípustnosť jeho dovolania podľa citovaného ustanovenia. Odhliadnuc od skutočnosti, že obsahovo dovolanie predstavovalo skôr polemizovanie dovolateľa so správnosťou právnych záverov odvolacieho súdu, napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo závislé od vyriešenia dovolateľom výslovne nastolenej otázky. Odvolací súd založil totiž svoje rozhodnutie na závere, že dôvod okamžitého skončenia pracovného pomeru žalobcu spočívajúci v jeho neprítomnosti na pracovisku nebol daný, pretože bola preukázaná existencia prekážky v práci na strane zamestnanca v zmysle § 141 ods. 1 Zákonníka práce, ktorú zamestnávateľ musí vždy ospravedlniť. V rozhodnutí vyslovil tézu, že nesplnenie povinnosti zamestnanca v zmysle § 144 ods. 1 Zákonníka práce, je porušením pracovnej disciplíny zo strany zamestnanca. Zároveň ale zaujal právny názor, že v prejednávanej veci nesplnenie povinnosti žalobcu oznámiť existenciu prekážky v práci žalovanej bolo právne irelevantné, pretože nebolo skutkovo vymedzené ako dôvod okamžitého skončenia pracovného pomeru zo strany žalovanej. Posúdenie otázky, či nesplnenie oznamovacej povinnosti zamestnancom voči zamestnávateľovi je alebo nie je hrubým porušením pracovnej disciplíny zakladajúcim dôvod pre okamžité skončenie pracovného pomeru, nebolo teda v spore rozhodné s ohľadom na iný dôvod použitý žalovanou k okamžitému skončeniu pracovného pomeru so žalobcom. Pokiaľ sa dovolateľka domnievala, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej praxe dovolacieho súdu požadujúcej preukázanosť pracovnej neschopnosti zamestnanca, je potrebné zdôrazniť, že pracovná neschopnosť žalobcu v spornom období bola v konaní preukázaná lekársym potvrdením o dočasnej pracovnej neschopnosti. Napokon rozhodnutia najvyššieho súdu, na ktoré dovolateľ poukázal (sp.zn. 5Cdo 74/2008, 5 Cdo 17/2011, 5 Cdo 26/2009), aby doložil odklon odvolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP pri posudzovaní otázky

preukázanej pracovnej neschopnosti zamestnanca, nie sú vo vzťahu k ním položenej dovolacej otázke príliehavé pre odlišnosť nielen skutkových okolností, ale predovšetkým právnych otázok v nich riešených. V rozsudku 5 Cdo 74/2008 sa najvyšší súd zaoberal výkladom pojmu porušenia pracovnej disciplíny a otázkou intenzity porušenia pracovnej disciplíny pre okamžité skončenie pracovného pomeru, pričom dospel k záveru, že v prejednávanej veci jeden deň neospravedlnenej absencie (neschválená dovolenka) nie je takým závažným porušením pracovnej disciplíny, ktoré by zakladalo dôvod pre okamžité skončenie pracovného pomeru. Rovnako v rozhodnutí 5 Cdo 17/2011 sa najvyšší súd taktiež zaoberal posudzovaním intenzity závažnosti porušenia pracovnej disciplíny v prípade čerpania dovolenky zamestnancom bez súhlasu zamestnávateľa. Ani v tomto rozhodnutí nebol podaný výklad vzájomného vzťahu ustanovení § 144 ods. 1 Zákonníka práce k § 141 ods. 1 Zákonníka práce. V poslednom označenom rozhodnutí 5 Cdo 26/2009 najvyšší súd riešil problematiku počiatku plynutia prekluzívnej lehoty podľa § 68 ods. 2 Zákonníka práce v prípade niekoľkých dielčích, na seba nenadväzujúcich porušení pracovnej disciplíny.

15. Pokiaľ na záver dovolania žalovaná pod dovolací dôvod § 421 ods.1 písm. a/ CSP zahrnula aj námietku nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a jeho prekvapivosti, dovolací súd opätovne uvádza, že dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Námietky žalovanej sa však z hľadiska ich obsahu (§ 124 ods. 1 CSP) týkajú procesného postupu súdu (vady zmätočnosti konania) a nespádajú pod právne hodnotenie sporu. Z tohto dôvodu sa nimi dovolací súd ako irelevantnými vo vzťahu k uplatnenému dovolaciemu dôvodu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP) nezaoberal.

16. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd dospel k záveru, že prípustnosť dovolania žalovanej z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP nevyplýva, preto jej dovolanie odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

17. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

18. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.